

BOGANMELDELSER

Simon Kuznets: SEASONAL VARIATIONS IN INDUSTRY AND TRADE. Udg. af National Bureau of Economic Research. New York 1933. 455 S.

Sæsonbevægelserne hører ikke til økonomiens mest brændende problemer, til gengæld er det et taknemmeligt forskningsområde, for saa vidt som det giver mulighed for at opnaa nogenlunde klare resultater. Med hensyn til andre former for økonomiske svingninger er det ikke blot vanskeligt at give en tilfredsstillende forklaring, det er undertiden en tvivlsom sag at fastslaa selve bevægelsernes karakter. Man mindes at samme forfatter i et tidligere værk fandt en sekulær bølgebevægelse af en ganske anden beskaffenhed end de »lange bølger«, hvormed Kondratieff har velsignet nationaløkonomien.

Derimod lader sæsonbevægelserne sig gennemgaaende bestemme og forklare med en vis sikkerhed. Hermed skal ikke være sagt, at det er ligegyldigt, hvilken metode man anvender til indexberegningen, og at der ikke er lejlighed til fejlslutninger, — heller ikke at den foreliggende undersøgelse er uangribelig og udtømmende i alle enkeltheder; men de ca. 1000 sæsonindices, der her er fremlagt, kan dog nok betegnes som en virkelig kortlægning.

Det materiale, der bygges paa, og som hovedsageligt er hentet fra perioden 1919—31, bestaar af et stort antal amerikanske tidsrækker, hvoraf flertallet omhandler »the flow of commodities«, d. v. s. produktion, forbrug, afsætning, indgaaede ordrer o. l. Indextallene er med faa undtagelser beregnet efter følgende grundprincip. De oprindelige tal, der foreligger fra maaned til maaned, udjævnes med et 12 maaneders glidende gennemsnit. De relative afvigelser for en bestemt maaned sammenholdes, og der beregnes et gennemsnit af de midterste værdier. Af disse gennemsnit for Jan., Feb., Marts o. s. v. konstrueres et index, idet middeltallet for aarets tolv maaneder sættes = 100. En stor del af resultaterne er fremstillet grafisk, oftest sammenstillet saaledes, at man følger forskellige produktionstrin, f. ex. ved bomuld: høsten, »marketing by farmers«, »deliveries to textile-mills« o. s. v.

Ved gennemgangen af produktion og handel behandles først de varer, hvis produktion er sæsonbestemt, men hvis efterspørgsel er jævn (fødevarer), derefter næringsgrene, hvor baade raastofproduktion og efterspørgsel er svingende (ex.: bomuldsindustrien), dernæst industrier, hvor hovedsageligt efterspørgslen er sæsonpræget (automobilindustrien) og endelig anlægsvirksomheden som et eksempel paa sæsonbevægelser, der skyldes aarstidernes vekslende produktionsvilkaar. »Andre økonomiske elementer end produktion og handel«, der under saa vigtige ting som priser, beskæf-

BOGANMELDELSER

Simon Kuznets: SEASONAL VARIATIONS IN INDUSTRY AND TRADE. Udg. af National Bureau of Economic Research. New York 1933. 455 S.

Sæsonbevægelserne hører ikke til økonomiens mest brændende problemer, til gengæld er det et taknemmeligt forskningsområde, for saa vidt som det giver mulighed for at opnaa nogenlunde klare resultater. Med hensyn til andre former for økonomiske svingninger er det ikke blot vanskeligt at give en tilfredsstillende forklaring, det er undertiden en tvivlsom sag at fastslaa selve bevægelsernes karakter. Man mindes at samme forfatter i et tidligere værk fandt en sekulær bølgebevægelse af en ganske anden beskaffenhed end de »lange bølger«, hvormed Kondratieff har velsignet nationaløkonomien.

Derimod lader sæsonbevægelserne sig gennemgaaende bestemme og forklare med en vis sikkerhed. Hermed skal ikke være sagt, at det er ligegyldigt, hvilken metode man anvender til indexberegningen, og at der ikke er lejlighed til fejlslutninger, — heller ikke at den foreliggende undersøgelse er uangribelig og udtømmende i alle enkeltheder; men de ca. 1000 sæsonindices, der her er fremlagt, kan dog nok betegnes som en virkelig kortlægning.

Det materiale, der bygges paa, og som hovedsageligt er hentet fra perioden 1919—31, bestaar af et stort antal amerikanske tidsrækker, hvoraf flertallet omhandler »the flow of commodities«, d. v. s. produktion, forbrug, afsætning, indgaaede ordrer o. l. Indextallene er med faa undtagelser beregnet efter følgende grundprincip. De oprindelige tal, der foreligger fra maaned til maaned, udjævnes med et 12 maaneders glidende gennemsnit. De relative afvigelser for en bestemt maaned sammenholdes, og der beregnes et gennemsnit af de midterste værdier. Af disse gennemsnit for Jan., Feb., Marts o. s. v. konstrueres et index, idet middeltallet for aarets tolv maaneder sættes = 100. En stor del af resultaterne er fremstillet grafisk, oftest sammenstillet saaledes, at man følger forskellige produktionstrin, f. ex. ved bomuld: høsten, »marketing by farmers«, »deliveries to textile-mills« o. s. v.

Ved gennemgangen af produktion og handel behandles først de varer, hvis produktion er sæsonbestemt, men hvis efterspørgsel er jævn (fødevarer), derefter næringsgrene, hvor baade raastofproduktion og efterspørgsel er svingende (ex.: bomuldsindustrien), dernæst industrier, hvor hovedsageligt efterspørgslen er sæsonpræget (automobilindustrien) og endelig anlægsvirksomheden som et eksempel paa sæsonbevægelser, der skyldes aarstidernes vekslende produktionsvilkaar. »Andre økonomiske elementer end produktion og handel«, der under saa vigtige ting som priser, beskæf-

tigelse og kredit, maa nøjes med et enkelt kapitel. Navnlig prisernes sæsonbevægelser synes mig noget stedmoderligt behandlet. En undersøgelse, hvor prisen og omsætningen betragtedes under eet, kunde uden tvivl have været ført betydeligt videre, og kunde have givet anledning til interessante overvejelser. Forfatteren gaar ogsaa i sine afsluttende bemærkninger om bekæmpelsen af sæsonsvingningerne meget let henover mulighederne for en udlignende prispolitik

Efter gennemgangen af indices fra forskellige omraader af det økonomiske liv følger et afsnit, der behandler forandringerne i sæsonbevægelserne. Her paavises det bl. a., at de aarlige produktionssvingninger i løbet af 1920'erne gennemgaaende er blevet mærkbart kraftigere indenfor de industrier, der arbejder for en sæsonpræget efterspørgsel. Det er vist en udbredt mening, at tendensen gaar i retning af mindre udsving og at industrien i stadig højere grad arbejder paa lager. Det modsatte viser sig altsaa at være tilfældet — i alt fald i Amerika. I følge Kuznets er det mellemhænderne, der mere og mere er gaaet over til at købe fra haanden i munden, og som dermed har tvunget industrierne ind i en mere svingende produktion.

O. Strange Petersen.

A. Reithinger: WIRTSCHAFTSBEOBACHTUNG UND WIRTSCHAFTSORDNUNG. Leipzig 1936.

Forfatteren, der er Leder af den nationaløkonomiske Afdeling hos I/G Farben, har med denne Bog aabenbart stillet sig en dobbelt Opgave, nemlig at skildre sin Afdelings Organisation og Virksomhed og at give et Bidrag til Forstaaelsen af den nationalsocialistiske Stats Forhold til Industrien og de Problemer, der i denne Henseende er aktuelle.

Den første Opgave søges løst dels gennem en Skildring af de lange Linier i den økonomiske Udvikling, saaledes som disse synes at paavirkes af Industrialiseringens Vækst i hidtidige Agrarlande, af den forskellige Befolkningsstilvækst f. Eks. i Tyskland og Sydøsteuropa, af den internationale Handelsgensidigheds Betydning for Raastofpolitiken etc. og dels gennem konkrete Redegørelser for Markedsundersøgelser, der paa Basis af de almindelige Betragtninger er foretaget af Kontoret. Som Eksempler paa det sidste kan nævnes, om det kan anbefales at bygge en Briketfabrik eller om den beregnede Stigning i Efterspørgselen i Forvejen er dækket, om det bør anbefales af Hensyn til Devisevanskeligheder at erstatte den indenlandske Pyritindførsel med indenlandsk Svovl og om det kan anbefales at virke for en udvidet Soyadyrkning i Sydøsteuropa for derigennem at skabe et Kompensationsstof for den tyske Industrieksport til disse Lande. Vi faar herigennem et Billede af, hvorledes en saadan Afdeling virker og hvad den kan betyde for Ledelsen af en Forretning som I/G Farben.

Forfatteren vil som nævnt videre og gaar ind for den Tanke, at statistisk Belysning af Markeds- og Erhvervsforholdene skal være et Bindeled mellem Statsmagten og den frit arbejdende Fabriksvirksomhed, idet han tænker sig, at Statens Erhvervsundersøgelser, som de foretages af statistiske Kontorer og Konjunkturinstituter, træder ind i et nærmere Samarbejde med de enkelte Fags Central- og Fordelingskontorer og videre med de enkelte Virksomheders Kontorer for Markedsundersøgelser. Vi faar der-